

Fecr Yayınları: 438

MİSYAR NİKAHI
VE
İSLAM HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Harun BAKAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Temmuz 2021

ISBN: 978-625-7879-82-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

MİSYAR NİKAHI
VE
İSLAM HUKUKU AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Harun BAKAN

Ankara 2021

Harun BAKAN

1978 Göynük doğumludur. 1995 yılında Gebze İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. 1997 yılında Diyanet İşleri Başkanlığında İmam Hatip olarak göreve başladı. 2003 yılında Bolu Merkez Yıldırım Bayezid Camiine Müezzin olarak atandı. 2007 yılında da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. 2010-2011 yıllarında Diyanet İşleri Başkanlığı Bolu Eğitim Merkezi'nde açılan Tashih-i Huruf Kursunu başarıyla tamamladı. Mehmet Kemiksiz'den Tasavvuf Musiki Kursu ve Belgesi aldı. 2014 yılında Bolu'nun Kıbrısçık ilçesine vaiz olarak atandı. 2016 yılından bu yana Bolu merkezde vaizlik göreviyle beraber Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü yurtlarında kalan üniversite öğrencilerine yönelik Manevi Danışmanlık görevini ve İl Gençlik Koordinatörlüğü görevini yürütmektedir.

ÖNSÖZ

Modern hukukta hukuk kuralları, “devletin yasamaya yetkili organları tarafından konulan, insan davranışlarını düzenleyen ve cebirle müeyyidelendirilmiş emir ve yasaklardır” diye tarif edilmiştir. Bu tanımda bir normun hukuk kuralı olabilmesi için dört koşul arandığı dikkati çekmektedir. Bunlar, “emir ve yasak” içermesi, “insan davranışlarını düzenlemesi”, “yetkili merci tarafından konulması” ve “zorla yaptırım uygulamasıdır”. Bu hukuk kuralları eski medeniyetlerden itibaren öncelikle müdevven hale gelmiş ve bugün itibariyle mücerret ve nazari bir hukuk ilmi oluşmuş ve aile hukuku da bu ilmin ve kuralların önemli bir bölümünü teşkil edecek şekilde içerisinde ayrıca yerini almıştır.

İslam hukuku, Şari’ Teâla tarafından gönderilen Kur’an-ı Kerim ile temelleri atılmış ve yine O’nun Risâlet’inin görevlisi Hz. Peygamber tarafından yirmi üç yıllık hayatında vahyin ışığında oluşturulmuş, müçtehitler tarafından da işlevselliği geliştirilerek devam ettirilen kurallar bütünüdür. Temelini oluşturan aslî kaynakları ilahidir ve korunmuş olarak mevcuttur. İslam dininin yaptırımı, va’d ve vaîd denilen cennetle müjdeleme ve cehennem ile korkutmaya dayalı olup manevidir. Bu manevi yaptırımın etkisi, İslam dinine mensup kişilerin Şari’ Teâla’ya olan sevgi ve itaatlerinde görülmektedir. İslam hukukunun ise sadece manevi yaptırımla değil zaman zaman diğer hukuki yaptırımlarla da desteklendiği gözlemlenir.

Kur’an-ı Kerim, İslam hukukunun birçok alanıyla ilgili genel çerçeve çizerken, aile hukuku söz konusu olduğunda

daha farklı bir tutum sergilemiş ve detaylı bir şekilde açıklama yolunu seçmiştir. Bu da ailenin insan hayatındaki önemini ve insanın da Allah (c.c.) katındaki değerini göstermektedir. Diğer taraftan, bu detayları Hz. Peygamber'in sünnetiyle açıkladığı ve gerekli yerlerde müstakil hükümler koyduğu, müçtehitlerin de bu iki kaynağı temel alarak yaptıkları yorumlarla oluşan "Aile Hukuku'nun" temel amacı; aileyi oluşturan tarafların haklarını korumak, yükümlülüklerini belirlemek ve kadın ile erkeğin fitratına uygun sevgi ve merhamet temelli evlilik birlikteliği kurup yaşatmaktır.

Temel amacın bu olmasıyla beraber aile kurumu ve hukuku zaman içerisinde yanlış uygulamalara ve yanlış algılara maruz kalmıştır. Toplumlar içerisindeki bu uygulamalar zamanla adet ve gelenek halini alarak yerleşik hale gelmiştir. Bu durum da İslam aile hukukunun yanlış anlaşılmasına, aile kurumunun zarar görmesine, aile ile hedeflenen amaç ve gayenin önemini kaybetmesine ve aileyi oluşturan tarafların ve ailenin oluşturduğu toplumun zarar görmesine neden olmuştur.

İslam hukukunun ve özelde aile hukukunun âsli iki kaynağı Kur'an ve Sünnet elimizde bulunduğuna göre, oluşan bu yanlışlıklar ve uygulamalar düzeltilmelidir. Şari' Teâlâ, tarih sürecinde bozulan her topluma Peygamber göndermiş ve vahyini kitap veya sahifelerle yenilemiştir. Ancak Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.s.) son peygamber olması sebebiyle vahyin yenilenme süreci sona ermiştir. Bundan böyle içtihat müessesesi ehli tarafından işletilerek güncel problemler çözüme kavuşturulacaktır. Biz de bu mütavazı çalışmamızda, Aile hukuku ile ilgili olarak son dönemde İslam dünyasının belli coğrafyalarında daha yoğun olarak görülmeye

başlayan Misyar Nikâhını inceleyerek, öngörülen bu amaca hizmet etmeyi hedeflemiş bulunmaktayız.

Kitabımız beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde kavramsal çerçeve ele alınmıştır. Temel kaynaklarımızın aileye, evlenmeye ve nikâha bakış açısı ortaya konmuş ve nihayetinde ilahi dinler açısından önemi açıklanmaya çalışılmıştır. Birinci bölümde nikah kavramsal çerçevede ele alınmıştır. İkinci bölümde nikâhın farklı açılardan çeşitlerine değinilmiştir. Üçüncü bölümde misyar nikâhının tanımı, tarihi kökeni ve ortaya çıkış sebepleri aktarılmıştır. Dördüncü bölümde klasik akit teorisi açısından mezheplerin görüşleri, çağdaş fukahânın değerlendirmeleri ve medyada yeri anlatılmıştır. Beşinci bölümde ise misyar nikâhının şartlar nazariyesi açısından, diğer nikâhlarla kıyası açısından ve maslahat, itidal, ihtiyat, tescil ve makâsıdu's-şeria açısından değerlendirilmesi yapılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Öncelikle bu çalışmayı yapmamızda güç, kuvvet ve irade sahibi kılan Rabbimize sonsuz hamd-ü senalar olsun. Hayatının her alanında olduğu gibi, aile hayatıyla da bize örneklik ve önderlik eden Peygamberimize sonsuz salat ve selam olsun. Kur'an'ın rehberliğinde ve Peygamberimizin örnekliğinde büyük çabalar ve fedakârlıklarla oluşturulan İslam Hukuku eserlerinin hazırlanmasında ve bugüne ulaşmasında emeği geçen müçtehitlerden Rahman'a kavuşanları rahmet ve minnetle anmayı, hayattakilerine de teşekkür ve duayı bir borç bilirim.

Aslı BAİBÜ - Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne yüksek lisans tezi olarak sunulan bu çalışmamız esnasında şahsıma hiçbir yardımını esirgemeyen danışmanım, değerli hocam Nusret Dede'ye teşekkürü bir borç bilirim. Arapça eserlerin temini, dil desteği ve teknik konularda elinden gelen yardımı

esirgemeyen değerli hocalarım Abdullah Çelik, Necati Üstün, Kadir Öztürk ve Berkay Altıngün'e teşekkür ederim. Birlikte kaliteli vakit geçirme görevimi ilim adına ihmal etmeme rağmen sürekli yanımda olan aileme ve çocuklarıma da teşekkür eder, İslam'ın öngördüğü örnek bir aile yaşantısı yaşayabilmemizi Rabbimden niyaz ederim.

Harun BAKAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR LİSTESİ.....	12
GİRİŞ.....	13

I. BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	17
1.1. Nikâh, Evlilik ve Aile Kavramları.....	17
1.1.1. Nikâh	17
1.1.2. Evlilik	19
1.1.3. Aile.....	21
1.2. Ana Kaynaklarımızda Nikâh ve Aile	24
1.2.1. Kur'an-ı Kerim'de Nikâh ve Aile.....	24
1.2.2. Hadislerde Nikâh ve Aile.....	34
1.3. Semavi Din ve Şeriatlarda Aile	42
1.3.1. Yahudilikte Aile.....	42
1.3.2. Hristiyanlıkta Aile	44
1.3.3. İslam Hukukunda Ailenin Yeri ve Önemi.....	46

II. BÖLÜM

2. NİKÂH AKDİNİN ÇEŞİTLERİ	51
2.1. Hususi, Dini veya Medeni Olma Yönüyle Nikâh Akdinin Çeşitleri	51
2.1.1. Hususi Evlilik.....	51
2.1.2. Dini Evlilik	52
2.1.3. Medeni Evlilik.....	53
2.2. Hüküm Bakımından Nikâh Akdinin Çeşitleri	53
2.2.1. Farz Olan Nikâh	53
2.2.2. Vacip Olan Nikâh	54
2.2.3. Sünnet Olan Nikâh	54
2.2.4. Mübah Olan Nikâh	55
2.2.5. Mekruh Olan Nikâh	55

2.2.6. Haram Olan Nikâh-----	55
2.3. Geçerlilik Açısından Nikâh Akdinin Çeşitleri-----	56
2.3.1. Sahih Nikâh Akdi -----	56
2.3.2. Fasid Nikâh Akdi -----	58
2.3.3. Batıl Nikâh Akdi-----	59

III. BÖLÜM

3. MİSYAR NİKÂHI -----	63
3.1. Mişyar Nikâhının Tarifi -----	63
3.1.1. Lügatte Mişyarın Tarifi -----	63
3.1.2. İstilahta Mişyarın Tarifi -----	64
3.2. Mişyar Nikâhını Ortaya Çıkartan Sebepler-----	67
3.2.1. Erkeğe Bağlı Sebepler -----	68
3.2.2. Kadına Bağlı Sebepler -----	68
3.2.3. Sosyolojik Sebepler-----	69
3.3. Mişyar Nikâhının Tarihi Kökeni -----	71

IV. BÖLÜM

4. MİSYAR NİKÂHI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER -----	73
4.1. Mişyar Nikâhının Hükmü Hakkındaki Görüşler -----	73
4.2. Klasik Akit Teorisi ve Mişyar Nikâhı -----	81
4.3. Son Dönem Fukaha'nın Görüşleri -----	84
4.3.1. Mişyar Nikâhını Caiz Görenler -----	84
4.3.2. Akdi Caiz ve Geçerli, Feragat Şartını Geçersiz Sayanlar -	86
4.3.3. Mutlak Olarak Haram Sayanlar-----	86
4.3.4. Kesin Bir Hüküm Vermekten Kaçınarak Tavakkuf Edenler -	90
4.4. Caferilerin Mişyar Nikâhı Hakkındaki Görüşleri -----	91
4.5. Mişyar Nikâhı Hakkında Medyada Yazılanlar-----	92
4.6. Görüşlerin Genel Değerlendirmesi -----	97

V. BÖLÜM

5. MİSYAR NİKÂHININ DİĞER NİKÂHLARLA MUKAYESESİ--	99
5.1. Muvakkat (Sürelî) Nikâh -----	99
5.1.1. Mişyar Nikâhı ile Benzerlikleri -----	100
5.1.2. Mişyar Nikâhı ile Farklılıkları -----	100
5.2. Mut'a Nikâhı -----	100
5.2.1. Mişyar Nikâhı ile Benzerlikleri -----	107

5.2.2. Misyar Nikâhı ile Farklılıkları -----	108
5.3. Hulle Nikâhı-----	109
5.3.1. Misyar Nikâhı ile Benzerlikleri -----	112
5.3.2. Misyar Nikâhı ile Farklılıkları -----	113
5.4. Gizli Nikâh -----	113
5.4.1. Misyar Nikâhı ile Benzerlikleri -----	115
5.4.2. Misyar Nikâhı ile Farklılıkları -----	116
5.5. Geceli-Gündüzlü Nikâh -----	116
5.5.1. Misyar Nikâhı ile Benzerlikleri -----	119
5.5.2. Misyar Nikâhı ile Farklılıkları -----	119
5.6. Roma Hukukundaki Manuslu ve Manussuz Evlilik -----	120
5.7. Mevkuf Nikâh -----	123

VI.BÖLÜM

6. MİSYAR NİKÂHININ DEĞERLENDİRİLMESİ-----	127
6.1. Şart Nazariyesi Açısından Değerlendirme-----	127
6.1.1. Şer'î Şartlar -----	128
6.1.1.1. Nikâh Akdinin İn'ikad Şartları (Rükünleri) -----	128
6.1.1.2. Nikâh Akdinin Sıhhat Şartları -----	131
6.1.1.3. Nikâh Akdinin Nefaz Şartları-----	136
6.1.1.4. Nikâh Akdinin Lüzum Şartları -----	138
6.1.2. İrâdî (Ca'li) Şartlar -----	140
6.1.2.1. Ta'liki Şartlar -----	141
6.1.2.2. Takyîdî Şartlar -----	141
6.2. Kefâet Açısından Değerlendirme -----	143
6.3. Maslahat Açısından Değerlendirme -----	147
6.4. İtidal Açısından Değerlendirme -----	157
6.5. İhtiyat Açısından Değerlendirme -----	158
6.6. Tescil Açısından Değerlendirme-----	163
6.7. Makasıdu's-Şeria Açısından Değerlendirme -----	167
SONUÇ -----	171
KAYNAKLAR-----	179